

Gemeente Emmen

Integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR)

20 november 2024

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Inhoud presentatie

- Toelichting proces en planning
- Doel presentatie / waarom een IBOR
- Maatschappelijke opgaven in de openbare ruimte
- Toelichting Openbare Ruimte en IBOR (op proces en inhoud)
- Vragen / gesprek
- Afsluiting

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Proces en planning

- 3e kwartaal 2023 — interne start met gemeente Emmen (beleidsmedewerkers, beheerders, uitvoering, teamleiders): beeldvorming
- 4e kwartaal 2023 — bureau-analyse en thematafels
- 1e kwartaal 2024 — uitwerking 1.0 versie, informatiemarkt en eerste enquête
- 2e en 3e kwartaal 2024 — uitwerking 2.0 versie: positionering, meer richting gevend, concreter en praktischer, met voldoende ruimte voor maatwerk
    - 2 okt – 13 nov: — ter inzage legging (tweede enquête / bevraging inwoners lift mee met enquête omgevingsvisie)
    - **20 november:** — **raadsinformatiebijeenkomst**
    - 17 december: — collegebehandeling van reactienota en eindversie IBOR

    vervolgens aanbieding aan raad voor behandeling

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Waarom een IBOR?

- We doen het voor onze inwoners, werkenden en bezoekers: gebruiker gericht i.p.v. technische benadering
- Opdracht van de raad in begroting 2023: Voorstel college bij begroting 2023, Beleid Openbare Ruimte:

  Klimaatverandering krijgt steeds meer invloed en blijft een groot aandachtspunt bij aanleg, beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Ook leidt het tot extra kosten en inzet. Om die reden is het van belang dat er een integraal beleidsplan openbare ruimte komt. In dit beleidsplan is aandacht voor klimaatadaptatie, biodiversiteit, parkeerknelpunten en leefbaarheid in de wijken en dorpen. Op basis van het beleidsplan worden vervolgens jaarlijks beheerplannen, bestekken en uitvoeringsplannen gemaakt. Het doel is een toekomstbestendige openbare ruimte die groen, schoon, heel en veilig is, met voldoende speelruimtes en parkeervoorzieningen. In dit integrale beleid maken we werk met werk en sluiten we aan bij de beleidsdoelstellingen van de strategienota en het coalitieakkoord 2022 t/m 2026

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Maatschappelijke opgaven in de openbare ruimte

Inclusiviteit

Klimaatadaptatie

Gezondheid

Ruimtegebrek

Energietransitie

Biodiversiteit

Vergrijzing

Vervangingsopgave

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Maatschappelijke opgaven in de openbare ruimte

Leveren ook dilemma's op

Bijvoorbeeld:

- Probleem: verstening, hittestress, weinig groen
- Kans: groen, koel, "verlengde woonkamers"

  Waar laten we de auto's?

- Probleem: (gevoel van) onveiligheid, vies/vuil
- Kans: zicht, schoon, inclusief gebruik

  Vindt iedereen dit mooi?

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR)

- Aanleiding: behoefte aan integraal kader om te komen tot keuzes
- Doelstellingen: integrale benadering OR en toetsingskader (ambtelijk en bestuurlijk)
- Strategienota
  - Duurzame en groene gemeente
  - Economisch veerkrachtige gemeente
  - Leefbare & aantrekkelijke gemeente
- Omgevingsvisie in opzet

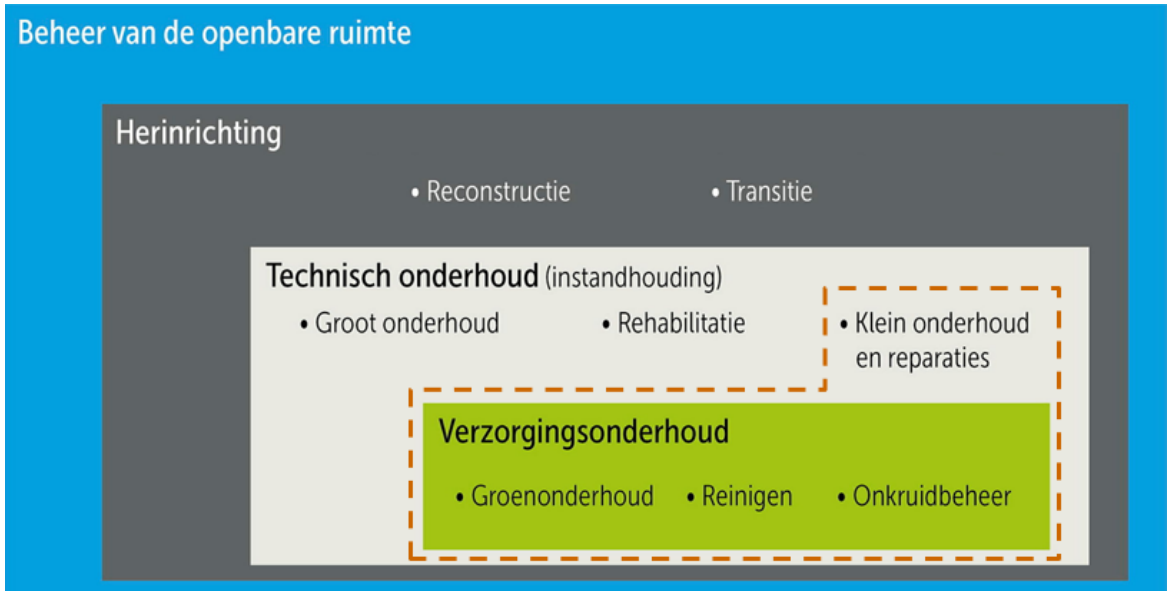
- Wat is dit IBOR?
  - algemene beleidskader voor de ontwikkeling en beheer
  - verbindt domeinen aan OR: fysiek, sociaal en economie
  - verbindt beleid, ontwerp en realisatie en vervolgens het beheer en onderhoud
  - leidt tot evenwichtige plannen en integrale samenwerking
  - vraagt nog om gedetailleerde uitwerking voor de ontwerp- en beheeropgave per gebied
  - en vraagt om actieve implementatie

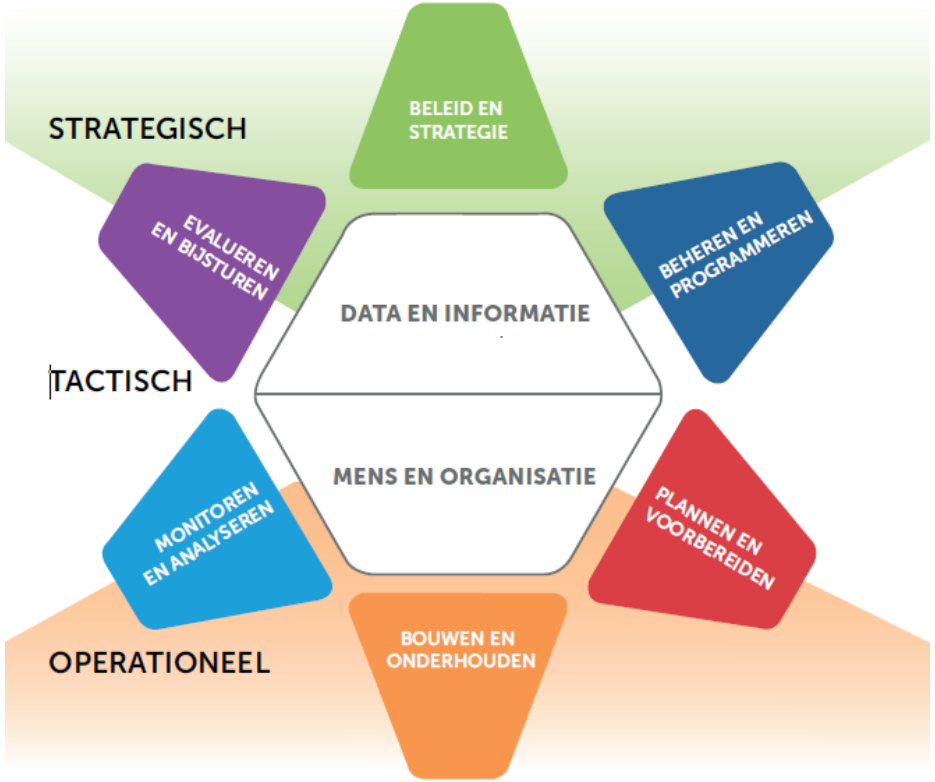

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Inrichting, Beheer en Onderhoud

Per discipline (Groen, Water & riolering, Wegen, Verkeer)

Integraal: Ambtelijk en Bestuurlijk

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Opbouw IBOR

Op basis van de Strategienota, ander bestaand beleid en het participatietraject

Visie
- Centrale visie openbare ruimte

Thema's
- Beschrijving en streefbeeld per thema
- Uitwerking in pijlers en uitgangspunten

Gebieden
- Beschrijving en visie per gebiedstype
- Aandachtspunten en kansen per thema

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Visie en Thema's in het IBOR

"Emmen werkt aan een gezonde, prettige, veilige, inclusieve en toekomstbestendige leefomgeving"

Duurzaamheid als algemeen uitgangspunt

Dwars door thema's lopen onderwerpen die in openbare ruimte moeten landen én zorgen voor een claim/conflict op schaarse ruimte, bijvoorbeeld: parkeren, terrassen, speelvoorzieningen, wandelpaden, meubilair, etc.

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Identiteit en herkenbaarheid

- Hondsrug en Veenkoloniaal landschap
- Cultuurhistorische elementen
- Verschillen per wijk / buurt /dorp / kern

- Identiteit en herkenbaarheid als rode draad in het IBOR

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Klimaat en Biodiversiteit

Thema problematiek

- Droogteproblematiek
- Bodemdaling
- Wateroverlast bij hevige regenbuien
- Afname diversiteit

Onze ambitie / ons streven

Onze leefomgeving is voorbereid op de uitdagingen van klimaatverandering. Door slimme inrichting en beheer van onze leefomgeving hebben we minder wateroverlast, hittestress en droogte. Er is meer groen, zoals bomen en planten, die helpen om water op te nemen en schaduw te bieden maar ook om de aantrekkelijkheid te verbeteren. Er zijn meer infiltratiemogelijkheden en de samenhang tussen civiel en groen leidt tot creatieve oplossingen.

De leefomgeving in onze gemeente is een plek waar ruimte is voor ecologische waarde en biodiversiteit. Er is dan een robuust groenblauw netwerk met kwalitatief goed oppervlakte- en grondwater.

Pijlers (voorbeelden)

- **Klimaatbestendig**
  - *Zorg voor een goede afvoerstructuur voor water vanuit het openbaar gebied naar het watersysteem; zorg bijvoorbeeld voor natuurlijke afstroomprofielen van verhardingen naar groen (infiltratie) en oppervlaktewater, maar voorkom wateroverlast voor belangrijke voorzieningen en toegangswegen.*
- ***Vergroening***
  - *Verwijder overbodige verharding en vervang deze door (bio)divers groen.*
- ***Diversiteit***
  - *Zet de juiste boom op de juiste plek, rekening houdend met de belangrijkste opgave daar: bijvoorbeeld tegengaan hittestress of vergroten van de biodiversiteit.*

Veiligheid

Thema problematiek
- Overlast, fysiek en sociaal
- Verkeersveiligheid
- (Jeugd) criminaliteit

Onze ambitie / ons streven

Onze leefomgeving is veilig, doordat we inzetten op het weghalen of voorkomen van mogelijke oorzaken van gevaarlijke situaties en het wegnemen van schijnveiligheid.

Inwoners en bezoekers van Emmen voelen zich veilig door een juiste inrichting en inzet op juist gebruik.

Pijlers (voorbeelden)

- **Overzichtelijke inrichting**
  - *Voorkomen van plekken in de woonomgeving die uit het zicht zijn en behoud of creëer zichtlijnen waar sociale controle gewenst is.*
  - *Toepassen van kleuren en/of afwijkende materialen in specifieke gebieden of plekken om de logica en herkenbaarheid van de verkeerssituatie te bevorderen.*
- **Beheer en onderhoud op orde**
  - *Onveilige situaties worden zo snel mogelijk opgelost.*
  - *Bij het uitvoeren van snoei- en dunningsmaatregelen rekening houden met overzichtelijkheid en zichtlijnen (voor zowel sociale veiligheid en verkeersveiligheid).*

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Inclusie en toegankelijkheid

Thema problematiek

- Groeiende diversiteit bevolkingsgroepen
- Vergrijzing – toenemende behoefte aanpassingen openbare ruimte

Onze ambitie / ons streven:

Onze leefomgeving biedt zoveel mogelijk ruimte voor iedereen om mee te kunnen doen doordat fysieke belemmeringen weggenomen worden

Er is aandacht voor specifieke doelgroepen, zoals mensen met dementie en mensen met een fysieke en/of mentale beperking.

Ons uitgangspunt: 'niets over ons zonder ons'.

Pijlers (voorbeelden)

- **Overzichtelijke inrichting**
  - *Meedoen mogelijk maken: inrichting focust op zo gewoon mogelijk kunnen meedoen en ruimte geven aan eigen bijdragen van inwoners en dit faciliteren.*
- **Toegankelijkheid op maat**
  - *Voldoen aan VN-verdrag handicap en aandacht voor dementievriendelijkheid.*
  - *Verminder en voorkom hinderlijke obstakels en opstallen.*

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Gezondheid

Thema problematiek

- Druk op de zorg en sociale voorzieningen neemt toe
- Toename eenzaamheid en ongezonde levensstijl

Onze ambitie / ons streven:

Een vitale leefomgeving die de gezondheid van inwoners beschermt en waarvan de inrichting uitnodigt tot bewegen, ontspannen en ontmoeten.

Pijlers (voorbeelden)

- **Uitdagende en stimulerende plekken**
  - *Stimuleren van het maken van gezonde ommetjes, daar waar het gebied dat toelaat, bijvoorbeeld in de vorm van een 'Daily mile' bij scholen (wandelroute van ca. 1,5 km door het groen).*
  - *Minimaal 3% van de bebouwde kernen wordt bestemd voor buiten speel- en verblijfsruimte (bron Jantje Beton norm; GGD GHOR Nederland).*
- **Stimuleren actief vervoer**
  - *Gebruik het STOMP-principe: Bij het STOMP-ontwerpprincipe staat de auto niet langer centraal bij de inrichting van de ruimte, maar gaan we eerst uit van de voetganger (Stappen) en vervolgens de fietser (Trappen), Openbaar Vervoer, Deel Mobiliteit en tot slot de Privé-auto.*

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Aantrekkelijkheid

Thema problematiek

- Sobere uitstraling door leeftijd voorzieningen en achterstallig onderhoud
- Verval en negatieve beleving zorgen voor verminderde leefbaarheid

Onze ambitie / ons streven:

De leefomgeving is aantrekkelijk, onder andere door goede inrichting- beheer- en onderhoudskwaliteit door de gemeente;

De inrichting sluit aan bij de plek en functie;

Ook inwoners ondernemers en organisaties dragen bij aan een aantrekkelijke leefomgeving

Pijlers (voorbeelden)

- **Aansluiting openbare ruimte op omgeving**
  - *Inwoners stimuleren om hun tuin aantrekkelijk in te richten.*
- **Belevingswaarde**
  - *Aandacht voor cultuurhistorisch waardevolle omgevingen (o.a. beschermde dorpsgezichten, esdorpen) en elementen (o.a. hunebedden).*
- **Beheer op orde**
  - *Schoon, heel en veilig belangrijke basis.*
  - *Werk achterstallig onderhoud weg binnen de kwaliteitskaders.*

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Vertaling naar functionele indeling

- Centra
- Wonen
- Bedrijven
- Sport en voorzieningen
- Recreatie
- Groenblauwe structuren

Vraagt per gebied per wijk/buurt/locatie maatwerk

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Voorbeeld: uitwerking Groenblauwe structuren

- Beschrijving en foto's
- *Alle groene en blauwe hoofdstructuren; bijvoorbeeld grote groengebieden, wijkparken, grootschalig wijkgroen, de wegen in het buitengebied, Oranjekaneel, andere kanalen of het Noordbarger bos.*

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Voorbeeld: uitwerking Groenblauwe structuren

- Visie

Groenblauwe structuren lenen zich bij uitstek voor het **vergroten van biodiversiteit en klimaat adaptieve maatregelen**. Het is daarbij belangrijk dat gebieden een **robuust netwerk** vormen. De structuur wordt gevormd door geschakeerde of verbonden groengebieden, lanen, bosschages, (hoofd)waterlopen met oevers en forse groenstroken. (…)

Daarnaast zetten we in op het meer **toegankelijk** maken, op natuur educatie en beleving. Dit nodigt uit tot positieve **gezondheidsactiviteiten** (wandelen, fietsen, kennis over de natuur, e.d.). We benadrukken dat grote groenblauwe behoren tot het cultuurhistorisch erfgoed, hiermee dragen we bij aan **identiteit en aantrekkelijkheid**. Het groenblauwe erfgoed wordt behouden, versterkt en ontwikkeld waar mogelijk.

Functies en voorzieningen worden met zorg ingepast, waarbij versnippering en opdeling van de gehele structuur voorkomen wordt. Door voorzieningen strategisch te plaatsen, routes voor verschillende gebruikersgroepen te faciliteren en verblijfsplekken te spreiden, wordt de gebruiksdruk verspreid en verstoring van belangrijke (natuur)waarden beperkt.

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Voorbeeld: aandachtspunten per thema

Thema	Aandachtspunten
Klimaat en Biodiversiteit	Vergroten biodiversiteit en klimaat adaptief vermogen.
Veiligheid	Samenwerking tussen betrokken organisaties om de veiligheid te versterken.
Inclusie & Toegankelijkheid	Toegankelijkheid voor specifiek gebruik en doelgroepen.
Gezondheid	Bijdragen aan positieve gezondheid. Ongewenst gebruik en overlast tegengaan.
Aantrekkelijkheid	Inrichting aansluiten op specifieke functie(s) en gebruik. Beheer en onderhoud afstemmen met andere beheerders.

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Voorbeeld: kansen

Groenblauwe structuren – Kansen				
Thema's en pijlers	😀	😐	☹	Toelichting
Klimaat & Biodiversiteit				
Klimaatbestendig	■			Deze structuren dragen al sterk bij. Maatregelen gericht op behoud en versterking.
Vergroening	■			Gebieden zijn al erg groen. Veel ruimte voor meer vergroening is er niet.
Diversiteit	■			Specifieke eigenschappen van het gebied vragen een bepaalde inrichting en beheer gericht op de ontwikkeling en instandhouding. Vraagt veel inhoudelijke kennis.
Veiligheid				
Overzichtelijke inrichting		■		Analyse van de locatie, behoeften en functies leidt tot aanpak veiligheid en mogelijk aanpassing aan inrichting. Niet alle natuurgebieden lenen zich hiervoor.
Beheer en onderhoud op orde		■		Schoon, heel dragen bij aan de veiligheidsbeleving.
Inclusie en toegankelijkheid				
Inclusieve en leefbare inrichting		■		Lokale situatie en huidige inrichting, medewerking, en beschikbare middelen bepalen wanneer wat mogelijk is.
Toegankelijkheid op maat		■		Natuurdoelen zijn leidend, kan specifiek per plek of ruimte kan bepaald worden welke inrichting, beheer, en participatie bijdraagt in inclusie.

Gezondheid				
Uitdagende en stimulerende plekken	■			Deze voorzieningen bepalen mede de identiteit van Emmen en hebben een bepaalde aantrekkingskracht. Versterken, vergroten diversiteit en verbeteren kwaliteit dragen bij aan doelstellingen voor bepaalde doelgroepen.
Stimuleren van actief vervoer		■		Gebruikers stimuleren om actief zich te verplaatsen met fiets of te voet.
Aantrekkelijkheid				
Aansluiting openbare ruimte op omgeving		■		Voorzieningen hebben veelal al een eigen karakter en gebruik door bepaalde doelgroepen en navenant een inrichting. Ontwikkelplan leidt tot betere aansluiting.
Belevingswaarde	■			Als plekken aantrekkelijk zijn, bepaalde (bio)diversiteit hebben dragen ze aan veel thema's bij. Niet alle structuren lenen zich hiervoor maar gezien omvang biedt het wel veel kansen.
Beheer op orde		■		Schoon, heel belangrijke voorwaarden voor de beleving en daarmee de aantrekkelijkheid, dit is binnen het beleid en beheer goed mogelijk.

- Vraagt verdere uitwerking en maatwerk per situatie / plek

Gemeente Emmen

Centra

Dit betreft zowel Emmen centrum als alle centra in alle kernen en in stad Emmen ook de wijkcentra.

Kernwoorden:

- Aantrekkelijkheid
- Inclusie
- Veiligheid
- Schaarse ruimte
- Vergroenen

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Wonen

Dit betreffen alle woonwijken en woonbuurten binnen de stad Emmen en de dorpskernen.

Kernwoorden:

- Leefomgeving
- Identiteit
- Veiligheid
- Betrokkenheid en participatie
- Gezondheid
- Klimaatadaptatie

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Bedrijven

Alle gebieden binnen de gemeente Emmen waar industrie en dienstverlening de hoofdfunctie en/of bestemming heeft.

Kernwoorden:

- Representativiteit
- Functionaliteit
- Toegankelijk
- Groenstructuren
- Aantrekkelijker maken
- Gezamenlijkheid en eigenheid

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Sport en voorzieningen

Dit betreft alle gebieden met deze hoofdfuncties, of in ieder geval belangrijke functie zorg, onderwijs en/of sport.

Kernwoorden:

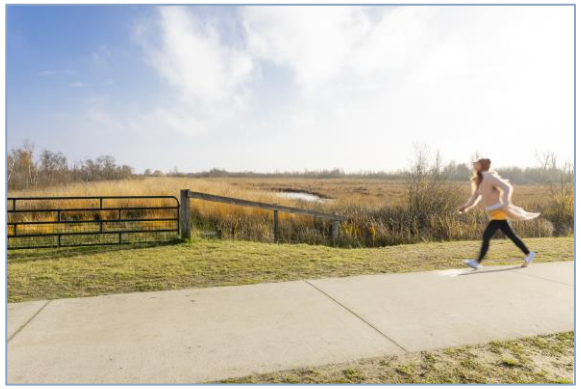
- Ontmoeten en gezondheid
- Inclusiviteit
- Veiligheid
- Identiteit Emmen
- Verenigingen / maatschappelijke organisaties

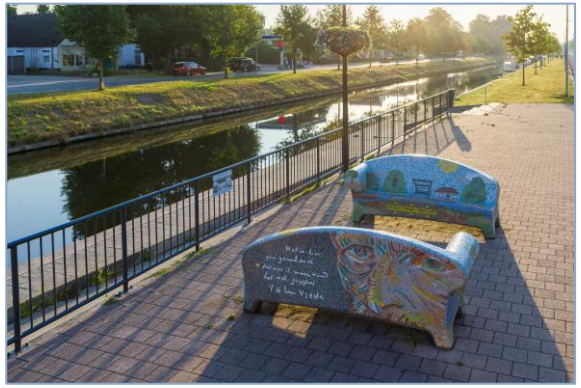
Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Recreatie

Dit betreft alle terreinen en plekken met hoofdfunctie, of in ieder geval belangrijke functie recreatie, of belangrijke, buurt/wijk overstijgende plekken waar mensen ontmoeten in de openbare ruimte, zoals Rensenpark

Kernwoorden:

- Aantrekkelijk, groen en inclusief
- Ontmoeten
- Visitekaartje van Emmen
- Diversiteit

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Implementatie en vervolg

- Wat is dit IBOR?
  - algemene beleidskader voor de ontwikkeling en beheer
  - verbindt domeinen aan OR: fysiek, sociaal en economie
  - verbindt beleid, ontwerp en realisatie en vervolgens het beheer en onderhoud
  - leidt tot evenwichtige plannen en integrale samenwerking
  - vraagt nog om gedetailleerde uitwerking voor de ontwerp- en beheeropgave per gebied
  - en vraagt om actieve implementatie:
    - Gebiedsgerichte uitwerking
    - Korte termijn acties (bijv. presentatie, pilots)
    - Lange termijn acties (organisatie, beleid, beheer, middelen, samenwerking)

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Vragen / gesprek

Gemeente Emmen

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE

Gemeente Emmen

Integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR)

Dank voor uw aandacht en inbreng!

20 november 2024

CYBER advies
LEEFOMGEVING MET MEERWAARDE